

Laidiens: 04.04.2019., Nr. 68

Oficiālās publikācijas Nr.: 2019/68.6

Šī publikācija ir precizēta.

Precizējums: OP 2019/71.2

Ministru kabineta noteikumi Nr. 138

Rīgā 2019. gada 2. aprīlī (prot. Nr. 17 14. §)

Noteikumi par sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanu

Izdoti saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 3. panta otro daļu, 9.¹ panta otro daļu un 20. panta ceturto daļu

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. kārtību, kādā ģimene (persona) saņem sociālo palīdzību;
- 1.2. kārtību, kādā persona saņem sociālos pakalpojumus;
- 1.3. nosacījumus sociālās aprūpes pakalpojumu saņemšanai dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;
- 1.4. kritērijus aprūpes līmeņa noteikšanai un klientu izvērtēšanai;
- 1.5. klienta aprūpes līmenim atbilstoša valsts finansēta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma finansēšanas kārtību;
- 1.6. valsts finansēta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniegšanā iesaistītā personāla skaitu un kvalifikāciju.

II. Kārtība, kādā ģimene (persona) saņem sociālo palīdzību

2. Lai saņemtu sociālo palīdzību, atsevišķi dzīvojoša persona vai ģimenes pilnvarotā persona vēršas pašvaldības sociālajā dienestā (turpmāk – sociālais dienests), uzrāda personu apliecinošu dokumentu un iesniedz:

- 2.1. iesniegumu;
- 2.2. darba devēja izziņu par darba samaksu par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru darba ņēmēju ģimenē;

- 2.3. izziņu par ienākumiem no saimnieciskās darbības par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru saimnieciskās darbības veicēju ģimenē;
- 2.4. izrakstus no visu kopā dzīvojošo personu atvērtajiem kredītiestāžu vai pasta norēķinu sistēmas kontiem par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem;
- 2.5. citus dokumentus (piemēram, apmaksas čekus, rēķinus), ja tas ir nepieciešams lēmuma par sociālās palīdzības piešķiršanu pieņemšanai.
3. Sociālais dienests sadarbībā ar personu atbilstoši normatīvajam aktam par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu elektroniski sagatavo pašvaldības informācijas sistēmā iztikas līdzekļu deklarāciju (turpmāk – deklarācija).
4. Lai saņemtu pabalstu krīzes situācijā, persona iesniedz iesniegumu un krīzes situāciju pamatojošus dokumentus (piemēram, izziņu, aktu, protokolu) triju mēnešu laikā, skaitot no mēneša, kurā radusies krīzes situācija. Ja ģimene (persona) objektīvu iemeslu dēļ triju mēnešu laikā nav varējusi vērsties pēc palīdzības, persona iesniedz sociālajā dienestā dokumentu, kas to apliecina.
5. Sociālais dienests pēc nepieciešamo dokumentu saņemšanas:
- 5.1. izvērtē personas vai ģimenes sociālo situāciju;
- 5.2. apmeklē personu vai ģimeni tās dzīvesvietā un sastāda dzīvesvietas apsekošanas aktu, ja tas nepieciešams lēmuma par atbalsta sniegšanu pieņemšanai;
- 5.3. izvērtē personas vai ģimenes materiālos resursus (ienākumus un īpašumus) un nosaka atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam (tas neattiecas uz krīzes situāciju);
- 5.4. izvērtē personas vai ģimenes līdzdarības iespējas un nepieciešamību noslēgt par to vienošanos;
- 5.5. pieņem lēmumu šo noteikumu 7. punktā minētajā kārtībā.
6. Ja nav mainījusies ģimenes (personas) materiālā vai sociālā situācija, sociālais dienests atkārtoti neizvērtē personas vai ģimenes materiālos resursus laikposmā, par kuru ir piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss, ja persona vai ģimene šajā laikposmā pieprasa sociālās palīdzības pabalstus pamatvajadzību nodrošināšanai.
7. Sociālais dienests mēneša laikā pēc šo noteikumu 2. punktā minēto dokumentu saņemšanas, bet šo noteikumu 4. punktā minētajā gadījumā – 10 darbdienu laikā pieņem lēmumu par sociālās palīdzības piešķiršanu vai par atteikumu piešķirt sociālo palīdzību, ja nav ievērotas šo noteikumu vai atbilstošo pašvaldības saistošo noteikumu prasības, kas regulē sociālās palīdzības saņemšanu pašvaldībā, un informē personu par pieņemto lēmumu, bet, ja pieņemts lēmums par atteikumu piešķirt sociālo palīdzību, papildus norāda atteikuma pamatojumu un lēmuma apstrīdēšanas kārtību.

III. Kārtība, kādā persona saņem sociālos pakalpojumus

8. Pašvaldības pilnībā vai daļēji finansētu sociālo pakalpojumu sniegšanu nodrošina pašvaldība, bet valsts pilnībā vai daļēji finansētu sociālo pakalpojumu sniegšanu nodrošina Sociālās integrācijas valsts aģentūra (turpmāk – aģentūra), ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

9. Sociālos pakalpojumus persona pieprasa tās pašvaldības sociālajā dienestā, kuras teritorijā deklarēta personas dzīvesvieta, vai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos vēršas tieši pie pakalpojuma sniedzēja.

10. Lai saņemtu sociālos pakalpojumus, persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu un iesniedz sociālajā dienestā:

10.1. iesniegumu;

10.2. ģimenes ārsta izsniegtu izziņu par personas veselības stāvokli, kurā norādīts(-i) funkcionālo traucējumu veids(-i) un akūtas infekcijas (piemēram, plaušu tuberkuloze aktīvajā stadijā, akūtas infekcijas slimības) pazīmes (ja tādas ir), kas var ietekmēt sociālo pakalpojumu sniegšanas kārtību. Izziņā papildus norāda rekomendācijas aprūpei un profilaksei, ja persona vēlas saņemt aprūpi mājās (tai skaitā drošības pogas pakalpojumu), pakalpojumu grupu mājā (dzīvoklī), pusceļa mājā, dienas aprūpes centrā, specializētās darbnīcas pakalpojumu, īslaicīgās sociālās aprūpes jeb atelpas brīža pakalpojumu vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu institūcijā;

10.3. psihiatra atzinumu par personas psihisko veselību un speciālajām (psihiatriskajām) kontrindikācijām sociālo pakalpojumu saņemšanai (1. pielikums) (attiecināms tikai uz personām ar garīga rakstura traucējumiem, ja tās vēlas saņemt aprūpi mājās (tai skaitā drošības pogas pakalpojumu), pakalpojumu grupu mājā (dzīvoklī), pusceļa mājā, dienas aprūpes centrā, specializētās darbnīcas pakalpojumu, īslaicīgās sociālās aprūpes jeb atelpas brīža pakalpojumu vai pakalpojumu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā);

10.4. dokumentus par ienākumiem, ja personai jāveic maksājums par sociālo pakalpojumu un pašvaldībai nav pieejama šāda informācija;

10.5. citus dokumentus, ja tie nepieciešami lēmuma pieņemšanai par atbilstoša sociālā pakalpojuma piešķiršanu.

11. Sociālais dienests mēneša laikā pēc šo noteikumu 10. punktā minēto dokumentu saņemšanas veic šādas atbilstošas darbības:

11.1. izvērtē personas sociālo situāciju, ja nepieciešams, apmeklē personu dzīvesvietā vai atrašanās vietā un vienojas par sociālo problēmu, kuras risināšanai nepieciešams atbalsts;

11.2. atbilstoši normatīvajiem aktiem par prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem uzsāk risku izvērtējumu ģimenē ar bērniem, kurā ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi;

11.3. veic personas fizisko un garīgo spēju izvērtējumu un aprūpes līmeņa noteikšanu personām ar ierobežotām pašaprūpes spējām atbilstoši šo noteikumu 2. vai 3. pielikumā norādītajiem kritērijiem vai atbalsta intensitātes skalas metodikai;

11.4. izvērtē nepieciešamību izstrādāt individuālo sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas plānu;

11.5. novērtē personas un tās ģimenes locekļu, kā arī apgādnieka (ja pienākums maksāt par pakalpojumu ir arī apgādniekam) maksātspēju, aizpildot šo noteikumu 3. punktā minētās deklarācijas daļu par ienākumiem. Ja persona vēlas saņemt aprūpes mājās pakalpojumu, vērtē personas iespēju maksāt par pakalpojumu no pabalsta invalīdam, kuram nepieciešama īpaša kopšana;

11.6. pieņem lēmumu par sociālā pakalpojuma piešķiršanu, par personas uzņemšanu rindā sociālā pakalpojuma saņemšanai vai par atteikumu piešķirt sociālo pakalpojumu vai uzņemt rindā un rakstiski informē personu par pieņemto lēmumu, kā arī šo noteikumu 34. punktā minētajā gadījumā par pieņemto lēmumu informē arī ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītāju;

11.7. nosūta sociālā pakalpojuma saņemšanai nepieciešamos dokumentus sociālā pakalpojuma sniedzējam vai aģentūrai, ja sociālo pakalpojumu pilnībā vai daļēji nodrošina par valsts budžeta līdzekļiem.

12. Lai saņemtu sociālos pakalpojumus naktspatversmē, patversmē, dienas centrā, krīzes centrā un sociālā darba pakalpojumu kopienā, persona vēršas tieši pie pakalpojuma sniedzēja. Pakalpojuma sniedzējs pieņem lēmumu par pakalpojuma nodrošināšanu atbilstoši attiecīgās institūcijas dibinātāja noteiktajai kārtībai.

13. Bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam sociālo pakalpojumu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā nodrošina, pamatojoties uz bāriņtiesas lēmumu, bet bērnam ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem – šo noteikumu 10. un 11. punktā minētajā kārtībā.

14. Pakalpojumu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā pēc vecāku lūguma bērnam nodrošina, pamatojoties uz šo noteikumu 10. punktā minētajiem dokumentiem un ņemot vērā šo noteikumu 11. punktā minēto kārtību.

15. Ārkārtas gadījumā, ja nav iespējams nodrošināt bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē, bērnu var nekavējoties ievietot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, pamatojoties uz vienu no šādiem dokumentiem:

15.1. bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka vai bāriņtiesas locekļa vienpersonisku lēmumu;

15.2. policijas aktu par to, ka bērns atrodas apstākļos, kas apdraud vai turpmāk var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību.

16. Ja šo noteikumu 15. punktā minētajā gadījumā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ievietota bērna dzīvesvietu nav iespējams noskaidrot, institūcijas vadītājs vienas darbdienu laikā par to informē pašvaldību, no kuras teritorijas bērns ievietots ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

17. Ja šo noteikumu 15. punktā minētajā gadījumā sociālā pakalpojuma nodrošināšana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā ir valsts pienākums, pašvaldība iesniedz aģentūrā šo noteikumu 10. punktā minētos dokumentus un aģentūra pieņem lēmumu par sociālā pakalpojuma piešķiršanu līdz trim mēnešiem no dienas, kad bērns ir faktiski uzsācis pakalpojuma saņemšanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

18. Par valsts budžeta līdzekļiem paredzētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus nodrošina:

18.1. cilvēku tirdzniecības upuriem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri;

18.2. no vardarbības cietušām personām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām, un normatīvajiem aktiem par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas kārtību no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām;

18.3. no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā no psihoaktīvām vielām atkarīgās personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus;

18.4. personām ar funkcionāliem traucējumiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās, un prasībām sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem;

18.5. personām ar funkcionāliem traucējumiem, kurām nepieciešami tehniskie palīgīdzekļi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par tehniskajiem palīgīdzekļiem, bet personām ar redzes un dzirdes invaliditāti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par nosacījumiem un kārtību, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku;

18.6. personām ar invaliditāti un personām ar prognozējamu invaliditāti, kurām nepieciešama profesionālā rehabilitācija, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus;

18.7. paliatīvā aprūpē esošiem bērniem un viņu ģimenes locekļiem, kuriem nepieciešami psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumi, saskaņā ar noteikumiem par psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumu paliatīvā aprūpē esošiem bērniem un viņu ģimenes locekļiem;

18.8. personām ar onkoloģisku slimību un viņu tuviniekiem saskaņā ar noteikumiem par psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumu personām ar onkoloģisku slimību un viņu ģimenes locekļiem.

IV. Klientu izvērtēšana un aprūpes līmeņa noteikšana

19. Ja personai nepieciešams sociālās aprūpes pakalpojums, sociālais dienests vai sociālo pakalpojumu sniedzējs izvērtē personas vajadzības un nosaka aprūpes līmeni.

20. Klienta aprūpes līmeni nosaka šādos gadījumos:

20.1. ja klients pieprasa sociālās aprūpes pakalpojumu dzīvesvietā vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā un aprūpes līmenis iepriekš nav bijis noteikts;

20.2. izstrādājot un aktualizējot klienta individuālo sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes plānu vai pēc šo noteikumu 22. punktā minēto speciālistu iniciatīvas, ja klients saņem sociālās aprūpes pakalpojumu dzīvesvietā vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā un ir konstatētas klienta funkcionālo spēju izmaiņas, izņemot gadījumu, ja sociālās rehabilitācijas plāns tiek aktualizēts pirms prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteiktā termiņa ar funkcionālo spēju izmaiņām nesaistītu iemeslu dēļ;

20.3. ja klients pieprasa citam aprūpes līmenim atbilstošu sociālo pakalpojumu.

21. Bērniem un neredzīgām pilngadīgām personām tiek piemērots ceturtais aprūpes līmenis, neveicot izvērtēšanu, izņemot šo noteikumu 23.3. apakšpunktā minēto gadījumu.

22. Klienta vajadzību izvērtēšanu un aprūpes līmeņa noteikšanu var veikt šādu institūciju sociālie darbinieki vai sociālie aprūpētāji (turpmāk – speciālisti):

22.1. pašvaldības sociālā dienesta vai tā pakalpojuma sniedzēja speciālisti, ar kuru sociālais dienests noslēdzis līgumu par klientu vajadzību izvērtēšanu un aprūpes līmeņa noteikšanu;

22.2. ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas speciālisti, tai skaitā šo noteikumu 4. pielikumā minēto institūciju speciālisti;

22.3. tie sociālie darbinieki, kuri ir apmācīti atbalsta intensitātes skalas lietošanā, ja izvērtēšanai izmanto atbalsta intensitātes skalu.

23. Speciālists izvērtē klientu: